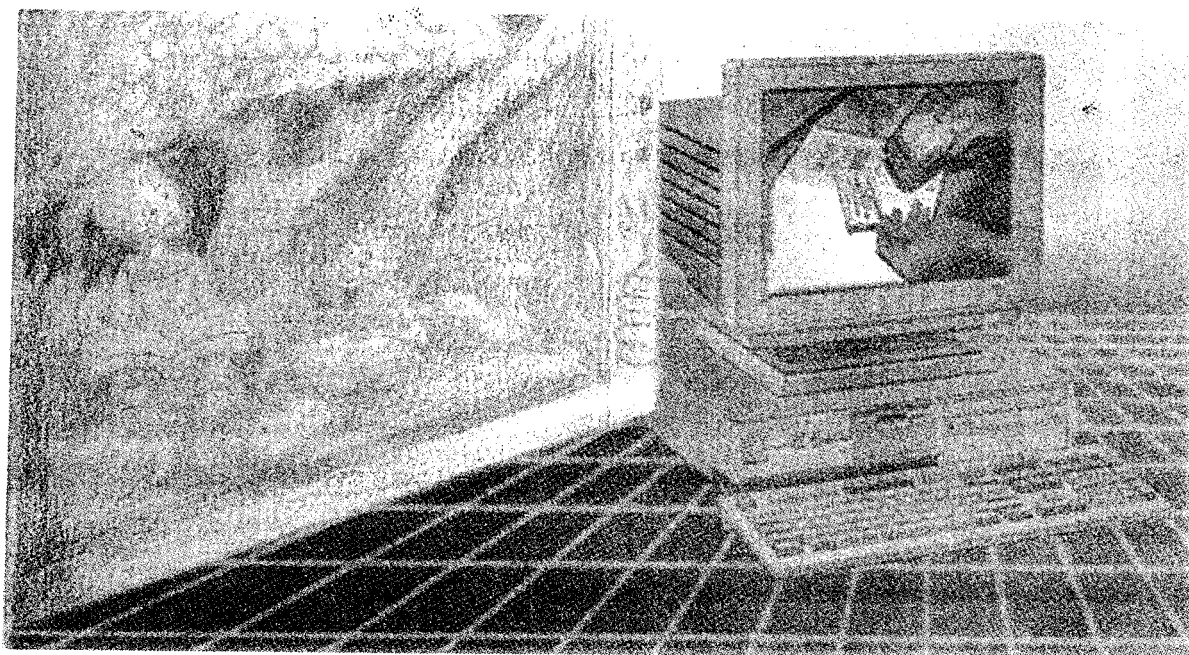

بررسی وضعیت استفاده متخصصان قلب و عروق سه بیمارستان دولتی تهران از تکنولوژی اطلاعات^۱

نوشته: حسین وکیلی مفرد

مقدمه:

در عصر کنونی، اطلاعات سلاحی نو برای کسب امتیازات اقتصادی و اجتماعی به شمار می‌آید و بهره‌گیری صحیح از اطلاعات علمی و فنی اهمیت زیادی پیدا کرده است. به همین جهت اکثر جوامع، تقویت مراکز اطلاع‌رسانی و استفاده از تکنولوژی اطلاعات را با توجه به مزایا و کاربردهای مختلف آن به عنوان یک نیاز اساسی و مهم مدنظر قرار داده‌اند و در زمینه‌های مختلف علمی و به ویژه علوم پزشکی تکنولوژی اطلاعات را به کار می‌گیرند.

تعاریف مختلفی از تکنولوژی اطلاعات در منابع گوناگون ارائه شده، اما در این تحقیق «تکنولوژی اطلاعات» عبارتست از: تکنولوژی‌هایی نظیر رایانه و شبکه‌های رایانه‌ای مثل اینترنت^۲، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته^۳ و بر روی دیسک نوری^۴، دیسک‌های آموزشی، چندرسانه‌ای‌ها^۵، فیلم‌های ویدیویی و فاکس^۶ که به منظور کسب اطلاعات مورد استفاده قرار گیرند.

هر یک از تکنولوژی‌های فوق‌الذکر جایگاه فوق‌العاده‌ای در خدمات اطلاع‌رسانی پیدا کرده‌اند و طبق بررسی‌های انجام

شده تأثیرات چشمگیری در پیشرفت علوم و بخصوص در زمینه انجام تحقیقات داشته‌اند. در این بین نکته‌ای که مهم به نظر می‌رسد این است که تکنولوژی صرفاً ابزاری است که می‌تواند در جهت درست یا نادرست به کار گرفته شود؛ این ابزار در صورتی که درست به کار گرفته شود می‌تواند رفاه و سعادت ملت‌ها را همراه با حفظ ارزش‌ها و کرامت انسانی حاصل نماید. پس تکنولوژی نه هدف نهایی بلکه ابزار و وسیله‌ای در خدمت اهداف است و باید سعی کرد در برابر آن برخوردی منطقی و اصولی صورت گیرد و با برنامه‌ریزی دقیق، سعی در استفاده بهینه از آن داشت.

بیان مسئله:

حجم اطلاعات در رشته‌های مختلف علمی و بخصوص علوم پزشکی به سرعت در حال افزایش است و مرتباً مباحث و روش‌های جدیدی در تشخیص و درمان بیماری‌ها مطرح شده و برخی از روشهای تشخیص و درمان قبلی مطرود می‌شوند. به همین دلیل آگاهی پزشکان و متخصصان از مباحث و مطالب جدید علمی ضرورت می‌یابد و گاه ضرورت وجود این اطلاعات به گونه‌ای است که بودن یا نبودن آن مسئله مرگ و زندگی را پیش می‌آورد، (حری، ۱۳۷۲، ۸۵). علاوه بر این عدم آگاهی پزشکان و متخصصان از روش‌های جدید و مباحث روز، بخصوص پزشکانی که در دانشگاه‌ها و بیمارستان‌ها فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی هم دارند می‌تواند اثرات سوء علمی، اقتصادی و اجتماعی بر جامعه تحمیل نماید.

در پاسخ به نیازهای متخصصان علوم پزشکی و همگام با توسعه تکنولوژی اطلاعات و افزایش قابلیت‌های آن، تمایل به استفاده از تکنولوژی اطلاعات توسط مجامع پزشکی جهت آگاهی از اطلاعات علمی روز، حل مشکلات بالینی، درمان، آموزش و پژوهش، افزایش یافته است. (Lindberg, 1993) و (Curtis, Weller & Hurd, 1997).

با توجه به نقش و اهمیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات در امور پزشکی و نیز با در نظر گرفتن افزایش حجم انتشارات، کمبود وقت و دغدغه‌های شغلی پزشکان و متخصصان به نظر

می‌رسد یکی از مناسب‌ترین راه‌های کسب اطلاعات روزآمد پزشکی در کشور ما استفاده از تکنولوژی اطلاعات باشد. حال مسئله‌ای که وجود دارد این است که در کشور ما، بیماری‌های قلب و عروق از پرخرج‌ترین بیماری‌ها بوده و فوت در اثر بیماری‌های قلب و عروق بالاترین میزان مرگ و میرها را داشته است، (عزیزی، ۱۳۷۲، ۱۸۹ و ۱۹۳). بنابراین لزوم دسترسی و استفاده متخصصان رشته مهم و حساسی چون قلب و عروق از تکنولوژی اطلاعات احساس می‌شود اما تصویر روشنی در این زمینه در دست نیست لذا این پژوهش بر آن است تا وضعیت استفاده متخصصان قلب و عروق بیمارستان‌های شهید رجایی، دکتر شریعتی و شهید مدرس در شهر تهران را از تکنولوژی اطلاعات به منظور کسب اطلاعات جهت درمان، آموزش و پژوهش بررسی نماید.

اهداف پژوهش:

- هدف کلی: تعیین وضعیت استفاده متخصصان قلب و عروق بیمارستان‌های شهید رجایی، دکتر شریعتی و شهید مدرس از تکنولوژی اطلاعات
- اهداف ویژه: ۱- تعیین نوع تکنولوژی‌های اطلاعاتی مورد استفاده متخصصان قلب و عروق.
- ۲- تعیین نوع فعالیت‌های متخصصان قلب و عروق استفاده کننده از تکنولوژی اطلاعات.

سؤال‌های پژوهش:

- ۱- چند درصد از متخصصان قلب و عروق از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند؟
- ۲- کدامیک از تکنولوژی‌های اطلاعاتی مورد استفاده متخصصان قلب و عروق قرار می‌گیرند؟
- ۳- افراد مورد بررسی در چه مکان‌هایی تکنولوژی اطلاعات را مورد استفاده قرار می‌دهند؟
- ۴- متخصصان قلب و عروق به چه منظور (هایی) از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند؟
- ۵- متخصصان قلب و عروق، استفاده از تکنولوژی اطلاعات را در انجام هر یک از فعالیت‌های درمانی، آموزشی

و پژوهشی به چه میزان مؤثر می‌دانند؟

۶- از دیدگاه متخصصان مورد بررسی، عوامل مؤثر در استفاده یا عدم استفاده آنان از تکنولوژی اطلاعات کدامند؟

روش پژوهش و ابزار گردآوری اطلاعات:

این تحقیق به روش پیمایشی انجام شده است. اطلاعات نیز از طریق پرسشنامه طی ماه‌های دی و بهمن سال ۱۳۷۷ با مراجعه به هر یک از بیمارستان‌های مورد نظر جمع‌آوری شد.

جامعه پژوهش:

جامعه پژوهش شامل کلیه متخصصان قلب و عروق (اعم از پزشکان دارای مدرک فوق تخصص، تخصص و رزیدنت سالهای سوم و چهارم قلب و عروق) در سه بیمارستان شهید رجایی، دکتر شریعتی و شهید مدرس بود. تعداد این متخصصان بالغ بر ۹۰ نفر بود که پرسشنامه تحقیق بین آنها توزیع شد ولی متأسفانه علیرغم پیگیری‌های مکرر در نهایت ۶۸ پرسشنامه (۷۵/۵ درصد کل پرسشنامه‌ها) تکمیل و عودت داده شد.

مطالعات انجام شده در زمینه پژوهش:

با بررسی منابع فارسی مشخص شد که تاکنون مطالعه‌ای که در ارتباط با موضوع این پژوهش باشد انجام نگرفته است اما در منابع خارجی در مورد استفاده از تکنولوژی اطلاعات در زمینه‌های مختلف، مطالعات متعددی انجام شده است. این بررسی‌ها حاکی از آن است که استفاده از تکنولوژی اطلاعات توسط گروه‌های مختلف به سرعت در حال افزایش است که علت این امر در امکانات و امتیازات فراوان تکنولوژی اطلاعات نهفته است. در زیر به چند مورد از این مطالعات می‌پردازیم:

Bukhari, Meadows (1992) در تحقیقی به بررسی وضعیت استفاده اساتید و دانشجویان دوره تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های انگلیس و عربستان سعودی از تکنولوژی اطلاعات پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که در هر دو کشور از واژه‌پردازها، برنامه‌های رایانه‌ای تحلیل

داده‌ها و برنامه‌های گرافیکی استفاده می‌شود. میزان استفاده پاسخ‌دهندگان انگلیسی از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته و بر روی دیسک نوری، دو برابر میزان استفاده پاسخ‌دهندگان عربستانی از این تجهیزات بوده است. پاسخ‌دهندگان از تکنولوژی اطلاعات برای کسب اطلاعات روزآمد، ارتباطات علمی و تحقیقی و کارهای دیگر استفاده می‌کردند.

Smith, Meadows, Rolinson (1995) نیز وضعیت استفاده

۲۵۴ محقق علوم زیستی از تکنولوژی اطلاعات و عوامل مؤثر بر آن را مورد بررسی قرار دادند. اطلاعات از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شد. نتایج این تحقیق نشان داد که افراد مورد بررسی از تکنولوژی‌هایی هم‌چون پایگاه‌های اطلاعاتی دیسک نوری و پیوسته، پست الکترونیکی، بولتن بردهای الکترونیکی و ... استفاده می‌کردند. نیمی از محققان از تکنولوژی اطلاعات جهت مقاصد آموزشی استفاده می‌کردند و در کل ۴۶ درصد از پاسخ‌دهندگان از تکنولوژی اطلاعات جهت ارتباطات علمی و تحقیقی با همکاران و دیگر محققان استفاده می‌کردند. ۸۷٪ از افراد مورد بررسی نیز از فراهم آمدن اطلاعات تحقیقی توسط تکنولوژی اطلاعات رضایت داشته‌اند.

Hurd, Weller, Curtis (1997) نیز در بررسی خود به این

نتیجه رسیدند که اعضای هیأت علمی دانشگاه ایلینویز از پایگاه‌های اطلاعاتی متفاوتی استفاده می‌کنند. بیش از ۸۰٪ آنها از مدلاین استفاده می‌کردند. اکثریت افراد مورد بررسی از اینترنت استفاده می‌کردند آنها از پست الکترونیکی، وب، گوگل و دیگر خدمات اینترنت به نسبت‌های متفاوتی استفاده می‌کردند. در دیگر نتایج این تحقیق آمده است که همگام با افزایش استفاده از تکنولوژی اطلاعات، میزان استفاده افراد مورد بررسی از منابع چاپی کاهش یافته است.

Meadows, Mook oh (1998) نیز در تحقیق خود به این

نتیجه رسیدند که اساتید و دانشجویان دانشگاه‌های کره جنوبی از تکنولوژی‌هایی هم‌چون پست الکترونیکی، بولتن بردها، پایگاه‌های اطلاعاتی دیسک نوری و پایگاه‌های اطلاعاتی محلی، ملی و بین‌المللی برای کسب اطلاعات مختلف استفاده می‌کنند. براساس این پژوهش عوامل تأثیرگذار بر

استفاده از تکنولوژی ارتباطات و امکانات رایانه‌ای عبارتند از:
فقدان آموزش استفاده از تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات،
کمبود امکانات تکنولوژیکی قابل دسترس، مسائل مالی و ...

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش:

اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه‌ها در قالب جداول
مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند که در ذیل به شرح
آنها می‌پردازیم.

جدول شماره ۱- توزیع فراوانی وضعیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات برحسب بیمارستان محل فعالیت (۱۳۷۷)

بیمارستان محل فعالیت		شهید رجایی		دکتر شریعتی		شهید مدرس		جمع
وضعیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
استفاده می‌کنند	۳۳	۷۱/۷	۷	۶۳/۶	۶	۵۴/۵	۴۶	۶۷/۶
استفاده نمی‌کنند	۱۳	۲۸/۳	۴	۳۶/۴	۵	۴۵/۵	۲۲	۳۲/۴
جمع	۴۶	۱۰۰	۱۱	۱۰۰	۱۱	۱۰۰	۶۸	۱۰۰

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود در بین سه
بیمارستان مورد بررسی، بیشترین درصد استفاده‌کنندگان از
تکنولوژی اطلاعات به بیمارستان شهید رجایی (۷۱/۷ درصد)
و کمترین درصد استفاده‌کننده از تکنولوژی اطلاعات (۵۴/۵)
درصد) به بیمارستان شهید مدرس تعلق دارد. همچنین
همانطور که ملاحظه می‌شود در مجموع، ۶۷/۶ درصد از کل
افراد مورد بررسی از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند.

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی وضعیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات برحسب درجه تحصیلی

درجه تحصیلی		فوق تخصص		تخصص		رزیدنت سال چهارم		رزیدنت سال سوم
وضعیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
استفاده می‌کنند	۱۸	۷۵	۵	۶۲/۵	۱۱	۷۳/۳	۱۲	۵۷/۱
استفاده نمی‌کنند	۶	۲۵	۳	۳۷/۵	۴	۲۶/۷	۹	۴۲/۹
جمع	۲۴	۱۰۰	۸	۱۰۰	۱۵	۱۰۰	۲۱	۱۰۰

جدول شماره ۲ نیز نشانگر آن است که در بین جامعه
مورد بررسی بیشترین درصد استفاده از تکنولوژی اطلاعات به
افراد دارای مدرک فوق تخصص (۷۵ درصد) و کمترین درصد

استفاده از تکنولوژی اطلاعات به گروه رزیدنت‌های سال سوم (۵۷/۱ درصد) تعلق دارد. درصد رزیدنت‌های سال چهارم استفاده کننده از تکنولوژی اطلاعات هم به دلیل انجام طرح‌های تحقیقاتی و تهیه پایان‌نامه و ... از درصد افراد دارای تخصص استفاده کننده این تکنولوژی بیشتر می‌باشد.

جدول شماره ۳- توزیع فراوانی وضعیت استفاده از تکنولوژی اطلاعات بر حسب نوع فعالیت

نوع فعالیت		فقط درمانی		درمانی - آموزشی		درمانی - آموزشی - پژوهشی		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۳	۳۰	۱۵	۶۰	۲۸	۸۴/۸	۴۶	۶۷/۶		
۷	۷۰	۱۰	۴۰	۵	۱۵/۲	۲۲	۳۲/۴		
۱۰	۱۰۰	۲۵	۱۰۰	۳۳	۱۰۰	۶۸	۱۰۰		
استفاده می‌کنند									
استفاده نمی‌کنند									
جمع									

با توجه به مندرجات جدول فوق، بیشترین درصد استفاده از تکنولوژی اطلاعات (۸۴/۸ درصد) در بین گروهی ملاحظه می‌شود که هر سه نوع فعالیت درمانی، آموزشی و پژوهشی را دارا هستند. به عبارت دیگر، براساس جدول فوق، هر چه فعالیت‌های افراد مورد بررسی متنوع‌تر می‌شود، استفاده آنها از تکنولوژی اطلاعات نیز افزایش می‌یابد.

براساس جدول فوق، ۳۲/۴ درصد از افراد مورد بررسی از تکنولوژی اطلاعات استفاده نمی‌کنند. این افراد علل مختلفی را برای عدم استفاده از تکنولوژی اطلاعات ذکر کرده‌اند که مهمترین این علل عبارتند از: عدم دسترسی به منابع تکنولوژی اطلاعات (۷۷/۳ درصد)، عدم آشنایی با منابع تکنولوژی اطلاعات (۶۸/۲ درصد)، کمبود وقت کافی (۶۳/۶ درصد) و ...

همچنین براساس یافته‌های این پژوهش، ۱۰۰ درصد پاسخ‌دهندگان (چه کسانی که از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند و چه کسانی که از آن استفاده نمی‌کنند)، استفاده از تکنولوژی اطلاعات را برای کسب اطلاعات ضروری می‌دانند.

جدول شماره ۴- توزیع فراوانی نوع تکنولوژی اطلاعاتی مورد استفاده متخصصان قلب و عروق (۱۳۷۷)

نوع تکنولوژی اطلاعاتی مورد استفاده	تعداد	درصد
اینترنت	۲۸	۶۰/۹
شبکه‌های اطلاع‌رسانی داخلی	۵	۱۰/۹
پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته	۶	۱۳
پایگاه‌های اطلاعاتی دیسک نوری	۲۲	۴۷/۸
دیسک‌های آموزشی	۳۰	۶۵/۲
چند رسانه‌ای‌ها	۱۲	۲۶/۱
فیلم‌های ویدیویی	۳۶	۷۸/۳
فاکس	۹	۱۹/۶

بررسی می‌باشند دیگر خدمات اینترنت هم به نسبت‌های متفاوت مورد استفاده قرار می‌گیرند.

از بین پایگاه‌های اطلاعاتی بر روی دیسک نوری، مدلاین و EMBase به ترتیب با ۸۶/۴ درصد و ۲۲/۷ درصد استفاده کننده، مهم‌ترین پایگاه‌های مورد استفاده توسط افراد مورد بررسی می‌باشند.

طبق جدول شماره ۵، کتابخانه بیمارستان و بخش‌های مختلف بیمارستان مهم‌ترین مکانهای استفاده از تکنولوژی اطلاعات توسط افراد مورد بررسی می‌باشند.

براساس جدول شماره ۴، فیلم‌های ویدیویی پر استفاده‌ترین تکنولوژی مورد بررسی هستند (۷۸/۳ درصد) و بعد از آن دیسک‌های آموزشی (۶۵/۲ درصد)، اینترنت (۶۰/۹ درصد) و پایگاه‌های اطلاعاتی دیسک نوری (۴۷/۸ درصد)، از نظر استفاده در جایگاه‌های بعدی قرار می‌گیرند.

از بین خدمات اینترنت، وب و پست الکترونیکی به ترتیب با ۸۹/۳ درصد و ۵۷/۱ درصد استفاده کننده، از مهم‌ترین خدمات مورد استفاده در اینترنت توسط افراد مورد

جدول شماره ۵- توزیع فراوانی مکان استفاده متخصصان قلب و عروق از تکنولوژی اطلاعات

مکان استفاده از تکنولوژی اطلاعات	تعداد	درصد
بخش‌های مختلف بیمارستان	۲۶	۵۶/۵
کتابخانه بیمارستان	۲۷	۵۸/۷
کتابخانه مرکزی دانشگاه	۱۰	۲۱/۷
دفتر کار یا مطب	۲	۴/۳
منزل	۱۷	۳۷
دیگر مراکز	۱۲	۲۶/۱

برای پاسخگویی به سؤال چهارم پژوهش نیز جدول شماره ۶ براساس اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه‌ها تهیه شده است.

جدول شماره ۶- توزیع فراوانی موارد استفاده از اطلاعات کسب شده از تکنولوژی اطلاعات برحسب درجه تحصیلی

درجه تحصیلی		فوق تخصص		تخصص		رزیدنت		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱۳	۷۲/۲	۳	۶۰	۱۸	۷۸/۳	۳۴	۷۳/۹		
۱۶	۸۸/۹	۴	۸۰	۱۹	۸۲/۶	۳۹	۸۴/۸		
۱۸	۱۰۰	۴	۸۰	۱۹	۸۲/۶	۴۱	۸۹/۱		
۱۵	۸۳/۳	۳	۶۰	۸	۳۴/۸	۲۶	۵۶/۵		

براساس مندرجات جدول شماره ۶، افراد مورد بررسی، اطلاعات کسب شده از طریق تکنولوژی اطلاعات را در زمینه‌های آموزش (۸۹/۱ درصد)، درمان (۸۴/۸ درصد)، کسب اطلاعات روزآمد (۷۳/۹ درصد) و پژوهش (۵۶/۵ درصد) مورد استفاده قرار می‌دهند. نکته‌ای که در اینجا ذکر آن ضروری به نظر می‌رسد این است که درصد افرادی که اطلاعات کسب شده از تکنولوژی اطلاعات را در امور پژوهشی به کار می‌گیرند از سایر درصدها کمتر می‌باشد. در حالیکه می‌دانیم و تحقیقات دیگر نیز نشان داده‌اند که یکی از موارد مهم استفاده از تکنولوژی اطلاعات در امور پژوهشی می‌باشد حتی در همین تحقیق نیز طبق جدول شماره ۳ بیشترین درصد استفاده‌کننده از تکنولوژی اطلاعات در گروهی مشاهده شد که علاوه بر درمان و آموزش، فعالیت پژوهشی نیز داشته‌اند. بنابراین علت پایین بودن درصد مربوط به پژوهش در جدول شماره ۶ را می‌توان در کم بودن تعداد پژوهشگران بین افراد مورد بررسی دانست زیرا اگر افراد مورد بررسی چنانچه استفاده‌کننده تکنولوژی اطلاعات هم باشند چون

فعالیت پژوهشی ندارند، نمی‌توانند از اطلاعات کسب شده در امور پژوهشی استفاده نمایند.

براساس دیگر یافته‌های این پژوهش، از بین متخصصانی که تکنولوژی اطلاعات را در امر آموزش بکار می‌گیرند، ۸۷/۸ درصد به منظور خودآموزی و ۴۸/۸ درصد به منظور تدریس از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند. از بین افرادی که تکنولوژی اطلاعات را در امر درمان بکار می‌گیرند، ۷۹/۵ درصد به منظور دارو درمانی و ۶۹/۲ درصد در زمینه تشخیص بیماری از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند. هم‌چنین از بین افرادی که تکنولوژی اطلاعات را در امر پژوهش بکار می‌گیرند، ۷۳/۱ درصد برای ارائه مقالات یا گزارش‌های پیشرفت کار و بقیه برای کارهای دیگر از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند.

اطلاعات مندرج در جدول شماره ۷ بیانگر آن است که در حدود ۳ از افراد مورد بررسی، استفاده از تکنولوژی اطلاعات را در انجام فعالیت‌های درمانی و آموزشی به میزان زیاد مؤثر می‌دانند.

جدول شماره ۷- توزیع فراوانی میزان تأثیر استفاده از تکنولوژی اطلاعات در انجام فعالیت‌ها برحسب نوع فعالیت

نوع فعالیت		درمانی		آموزشی		پژوهشی	
میزان تأثیر تکنولوژی در انجام فعالیت‌ها		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
زیاد		۳۳	۷۱/۷	۳۴	۷۳/۹	۴۳	۹۳/۵
متوسط		۱۲	۲۶/۱	۹	۱۹/۶	۲	۴/۳
کم		۱	۲/۲	۳	۶/۵	۱	۲/۲
جمع		۴۶	۱۰۰	۴۶	۱۰۰	۴۶	۱۰۰

۹۳/۵ درصد از متخصصان مورد بررسی نیز استفاده از تکنولوژی اطلاعات را در انجام فعالیت‌های پژوهشی به میزان زیاد مؤثر می‌دانند.

براساس دیگر یافته‌های پژوهش، افراد مورد پژوهش چهار عامل عمده را در افزایش استفاده از تکنولوژی اطلاعات تأثیرگذار دانسته‌اند. این چهار عامل عبارتند از: در دسترس بودن منابع تکنولوژی اطلاعات، معرفی و شناساندن منابع تکنولوژی اطلاعات، آموزش استفاده از تکنولوژی‌های اطلاعاتی و کاهش هزینه‌های استفاده از تکنولوژی‌های اطلاعاتی.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات:

یافته‌های پژوهش حاضر و دیگر پژوهش‌هایی که در این زمینه انجام شده‌اند، نشان می‌دهند که با توسعه قابلیت‌ها و کاربردهای تکنولوژی‌های اطلاعاتی تمایل به استفاده از آن نیز در حال افزایش است و این تکنولوژی‌ها در کشورهای مختلف و از جمله کشور ما مورد استفاده اساتید، متخصصان، پزشکان، محققان، دانشجویان و ... قرار می‌گیرند. در بخشی از نتایج این تحقیق مشخص شد که حتی کسانی که از تکنولوژی اطلاعات استفاده نمی‌کنند معتقدند که استفاده از این تکنولوژی برای کسب اطلاعات مختلف ضروری است و تأثیر

بسیاری در انجام فعالیت‌های درمانی، آموزشی و پژوهشی دارد. علت ارائه این پاسخ را از سوی افراد مورد بررسی می‌توان معلول عوامل بسیاری دانست که به برخی از آنها قبلاً اشاره شد. اما اینکه اگر افراد مورد بررسی، استفاده از تکنولوژی اطلاعات را ضروری می‌دانند پس چرا فقط حدود ۲/۳ آنان (۶۷/۶ درصد) از تکنولوژی اطلاعات استفاده می‌کنند؟ اینجاست که نقش عوامل تأثیرگذار در استفاده از تکنولوژی اطلاعات بیش از پیش نمایان می‌شود. عواملی همچون دسترسی به تکنولوژی‌های اطلاعاتی، معرفی و شناساندن منابع مذکور، آموزش استفاده از تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ... که در شرح یافته‌های پژوهش نیز به آنها اشاره شد. بنابراین برای به حداکثر رساندن استفاده از تکنولوژی اطلاعات باید موانع موجود در راه استفاده بهینه از این تکنولوژی را به حداقل رساند که این امر نیز مستلزم تلاش پیگیر و آگاهی برنامه‌ریزان، اساتید، کارشناسان، محققان و مسئولان امر از تمامی جوانب این مسئله است تا با بهره‌گیری صحیح و اصولی از تکنولوژی‌های اطلاعاتی در دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها و مراکز تحقیقاتی گام‌های مؤثری جهت رشد و اعتلای علمی و تحقیقاتی کشور برداشته شود.

مورد دیگری که ذکر آن ضروری به نظر می‌رسد این است که گسترش استفاده از تکنولوژی اطلاعات و کاهش استفاده از

منابع و مآخذ

- ۱- حری، عباس. ۱۳۷۲. مروری بر اطلاعات و اطلاع‌رسانی. تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور.
- ۲- عزیزی، فریدون. ۱۳۷۲. اپیدمیولوژی بیماری‌های شایع در ایران. تهران: دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
- 3- Curtis, Karel L; Weller, Ann C; Hurd, Julie M. 1997. "Information-Seeking behavior of health science faculty: the impact of new information technologies". *Bulletin of Medical Library Association*, 85 (4): 402-10.
- 4- Lindberg, DA, et al. 1993. "use of MEDLINE by Physicians for clinical problem solving". *Journal of American Medical Association*, 296 (24): 3124-9.
- 5- Meadows, A.J; Bukhari, A.A. 1992. "The use of information technology by scientists in British and Saudi Arabian universities: A comparative study". *Journal of information science*, 18 (5): 409-15.
- 6- Mook oh, Keyung; Meadows, Jack. 1998. "use of communication technologies in south Korean universities". *Journal of information science*, 24 (1): 33-38.
- 7- Rolinson, J; Meadows, A.J; Smith, H. 1995. "use of information technology by biological researchers". *Journal of information science*, 21 (2): 133-139.

یادداشتها

- ۱- برگرفته از: حسین وکیل‌مفرد. بررسی وضعیت استفاده متخصصان قلب و عروق دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران و شهید بهشتی از تکنولوژی اطلاعات. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۷۸. به راهنمایی دکتر فاطمه اسدی کرگانی.
- 2- Internet
- 3- Online databases
- 4- CD-ROM databases
- 5- Multimedia
- 6- Fax
- ۷- براساس برخی بررسی‌های انجام شده از جمله تحقیق Cutis و همکارانش (۱۹۹۷)، همگام با افزایش استفاده از تکنولوژی اطلاعات، میزان استفاده از منابع چاپی کاهش می‌یابد.

منابع چاپی^۷ تأثیر بسزایی بر ارائه خدمات کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی داشته و وظایف جدیدی برای کتابداران و اطلاع‌رسانان مطرح می‌نماید. زیرا آنان به عنوان فراهم‌آورندگان اطلاعات برای استفاده‌کننده آن، باید با ارائه خدمات بهتر و استفاده از منابع اطلاعاتی در محمل‌های جدیدتر در پی برآوردن تقاضای مراجعان خود باشند. آنها نیازمند کسب تجربه در استفاده و بکارگیری منابع تکنولوژی اطلاعات هستند تا با استفاده از تجربه و تفکری خلاق، مدل‌های جدیدی را برای ارائه خدمات و منابع جدیدتر به استفاده‌کنندگان و آموزش آنان، طراحی نمایند.

در انتها با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح کمی و کیفی استفاده از تکنولوژی اطلاعات ارائه می‌گردد:

- افزایش امکانات تکنولوژی اطلاعات در مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های دانشگاهی و بیمارستانی و ارتباط آنها با شبکه‌های ملی و بین‌المللی.
- معرفی مراکز اطلاع‌رسانی موجود در دانشگاه‌ها، بیمارستانها، مراکز تحقیقاتی و دیگر سازمانها و همچنین معرفی نوع خدمات آنها به اعضای هیأت علمی، متخصصان، پزشکان، پژوهشگران و دانشجویان.
- تسهیل شرایط دسترسی به تکنولوژی‌های اطلاعاتی در مراکز آموزشی، درمانی و پژوهشی.
- تنظیم برنامه‌های آموزشی مستمر از جمله کلاس‌های آموزشی، دوره‌های کوتاه‌مدت تخصصی، کارگاه‌های آموزشی و ... در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی جهت آشنایی با تکنولوژی اطلاعات.
- کاهش هزینه‌های استفاده از تکنولوژی اطلاعات و شبکه‌های بین‌المللی از جمله اینترنت بخصوص برای اساتید، پزشکان، محققان و دانشجویان.